

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 261/2013-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti C. s. r. o., zastúpenej A., s. r. o., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. F. S., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 6 Co 245/2012-112 z 5. decembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti C. s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2013 doručená sťažnosť spoločnosti C. s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 245/2012-112 z 5. decembra 2012.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj listín vyžiadaných ústavným súdom v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti od Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) vyplynul tento skutkový stav:

2.1 Medzi spoločnosťou V., a. s. (teraz už S., a. s.; ďalej len „banka“), ako veriteľom a S. A. (ďalej len „žalobkyňa“) a jej manželom ako dlžníkmi bola 18. júna 2003 (podľa údajov banky však až 2. júla 2003) uzatvorená zmluva o hypotekárnom úvere, ktorý banka poskytla žalobkyni a jej manželovi, ktorí sa ho zaviazali splatiť spoločne a nerozdielne. Na zabezpečenie pohľadávok banky z uvedenej zmluvy bola súčasne uzavretá zmluva o zriadení záložného práva na bližšie označené nehnuteľnosti v k. ú. L. (okres N.), medzi nimi aj na rozostavaný rodinný dom súp. č. 73.

V dôsledku nesplácania záväzkov dlžníkov voči banke z uvedenej zmluvy o hypotekárnom úvere banka listom z 19. marca 2012 požiadala o predčasné splatenie hypotekárneho úveru. Následne v bližšie nezistenom čase banka oznámila žalobkyni a jej manželovi začatie výkonu záložného práva a navrhla vykonanie dobrovoľnej dražby na založené nehnuteľnosti. Bankou poverený dražobník (spoločnosť D., s. r. o.) v júli 2012 uverejnil oznámenie, že dobrovoľná dražba sa bude konať 15. augusta 2012 v N. Deň pred konaním dobrovoľnej dražby, t. j. 14. augusta 2012, banka oznámila žalobkyni, že svoje pohľadávky zo zmluvy o hypotekárnom úvere postúpila sťažovateľke, na ktorú v dôsledku toho prešlo i záložné právo, ktoré pohľadávku zabezpečuje. Následne ten istý dražobník 4. septembra 2012 uverejnil nové oznámenie, že dobrovoľná dražba sa bude konať 4. októbra 2012 v K.

2.2 Žalobkyňa preto podala 20. (resp. elektronicky 19.) septembra 2012 okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by sa sťažovateľke zakázal výkon záložného práva na uvedených nehnuteľnostiach. Svoj návrh na nariadenie predbežného opatrenia žalobkyňa odôvodnila v podstate tým, že

a) zmluva o hypotekárnom úvere a zmluva o zriadení záložného práva obsahujú „početné neprijateľné zmluvné podmienky“, neuviedla však príklady, ktoré to sú,

b) manžel žalobkyne stratil zamestnanie a postupne prerušil kontakt s rodinou, v dôsledku čoho žalobkyňa zostala na platenie splátok hypotekárneho úveru a výživu rodiny sama, pričom banka nejavila ochotu ich nepriaznivú sociálnu situáciu riešiť, ale požiadala o splatenie celého úveru a vystavila žalobkyňu neprimeranému výkonu záložného práva,

c) určené miesto dražby je niekoľko stovák kilometrov od miesta nehnuteľností,

d) výška dlhu (11 430,82 €) je v hrubom nepomere k znalecky určenej hodnote založených nehnuteľností (49 500 €),

e) taký výkon záložného práva sa prieči dobrým mravom (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), navyše by ním došlo k neprimeranému zásahu do práva žalobkyne na majetok, obydlie a súkromný a rodinný život (čl. 20 a čl. 21 ústavy a čl. 8 dohovoru).

Vo veci samej sa žalobkyňa domáhala „ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, zákazu výkonu záložného práva podľa záložnej zmluvy, alternatívne pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami a žiadať, aby súd naplnil čl. 6 ods. 1 Smernice 93/13/EHS“.

Okresný súd uznesením č. k. 7 C 251/2012-53 z 24. septembra 2012 návrhu v celom rozsahu vyhovel, stotožniac sa s jeho skutkovými a právnymi dôvodmi a s nutnosťou a naliehavosťou poskytnutia právnej ochrany žalobkyňi, ktorej zákonné práva sú ohrozené. Zároveň jej uložil podať žalobu vo veci samej do 60 dní od právoplatnosti uznesenia.

2.3 Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom navrhla uznesenie okresného súdu zmeniť tak, že sa návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietne. Odvolanie odôvodnila tým, že

a) žalobkyňa v návrhu nijako neosvedčila dôvodnosť nároku vo veci samej, najmä neuviedla, ktoré zmluvné podmienky považuje za neprijateľné, a údajnú neprijateľnosť nijako neodôvodnila,

b) neboli vôbec osvedčené základné skutočnosti umožňujúce prijať záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť dočasná ochrana, a o bezprostredne hroziacej ujme, ale naopak, súd prvého stupňa nekriticky prevzal skutkovú a právnu argumentáciu; v skutočnosti žiadna ujma neexistuje,

c) predmet dražby je neobývateľný, čo vyplývalo z dokumentácie priloženej k odvolaniu, preto je účelové poukazovanie žalobkyne na ochranu jej obydlia,

d) „*principiálne neprijateľným argumentom... je výkon záložného práva v údajnom rozpore s dobrými mravmi, spočívajúcimi v hrubom nepomere výšky pohľadávky z úverovej zmluvy... a hodnoty zálohu určenej znalcom...*“, pretože podľa § 556 Občianskeho zákonníka nie je nikto povinný prijať vec alebo právo ako zábezpeku do sumy vyššej, než sú dve tretiny odhadnej ceny. Tento postup banky je v súlade s pravidlami obozretného podnikania, pretože záložné právo má aj uhradzovaciu funkciu. Navyše, porušenie povinnosti dlžníkov splatiť úver nemožno ospravedlniť ich ťaživou sociálnou situáciou a sankcionovať tak sťažovateľku.

2.4 Krajský súd svojím uznesením č. k. 6 Co 245/2012-112 z 5. decembra 2012 odvolaniu sťažovateľky nevyhovel a napadnuté uznesenie potvrdil, pričom v odôvodnení po zopakovaní priebehu konania uviedol:

„V prejednávanej veci mieni odporca v 1. rade (t. j. sťažovateľka, pozn.) uspokojiť svoje pohľadávky z úverovej zmluvy zo dňa 18. 06. 2003 uzavretej s navrhovateľkou (t. j. žalobkyňou, pozn.) a odporcom v 2. rade (t. j. jej manželom, pozn.). Záväzok dlžníkov bol zabezpečený zmluvou o záložnom práve k nehnuteľnostiam vo vlastníctve dlžníkov (navrhovateľky a odporcu v 2. rade). Zostatok nesplateného úveru je 11.430,82 eur. Odporca ako veriteľ nevzal do úvahy aktuálnu sociálnu a rodinnú situáciu navrhovateľky, ktorá sa sama stará a žíví maloleté dieťa, keďže otec dieťaťa je v zahraničí a prerušil kontakty s rodinou a neplatil výživné, ani splátky úveru. V dôsledku tohto stavu sa dlžníci dostali do omeškania so splátkami úveru. Peňažný ústav dňa 19. 03. 2012 vyhlásil predčasnú splatnosť zostatku úveru – 11.430,82 eur a žiadal zaplatenie uvedenej sumy do 10. 04. 2012, inak ho bude vymáhať. Následne peňažný ústav 14. 08. 2012 oznámil postúpenie svojej pohľadávky odporcovi v 1. rade. Už na deň 15. 08. 2012 bol určený dátum dražby nehnuteľnosti navrhovateľky v N. a odporcu v 2. rade, resp. na deň 04. 10. 2012 v K. v sídle odporcu v 1. rade.

Podľa znaleckého posudku Ing. E. S. je cena nehnuteľností 49.4758,40 (správne má byť zrejme 49 458,40, pozn.) eur. Vzhľadom na nesplatený zostatok úveru 11.430,82 eur, možno vysloviť záver, že ide o hrubý nepomer pohľadávky a hodnoty zálohu. Podľa názoru

odvolacieho súdu, za aktuálnej situácie nie je prípustné poskytnúť súdnu ochranu veriteľovi, ktorý mieni neprimeraným spôsobom uspokojiť svoju pohľadávku. Realizáciou záložného práva chce pripraviť dlžníkov o ich vlastníctvo k nehnuteľnostiam, aj k domu, a to jednak v ich nepriaznivej situácii a jednak spôsobom, ktorý je k výške pohľadávky a k hodnote nehnuteľností neprimeraný.“

2.5 Uznesenie krajského súdu, ako aj uznesenie okresného súdu nadobudli právoplatnosť 8. januára 2013, žalobkyňa podala 7. (resp. elektronicky 6.) marca 2013 žalobu, ktorou sa domáha určenia neplatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere z 18. júna 2003 a zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, ako aj zaplataenia primeraného finančného zadost'učinenia v sume 2 000 €.

3. Proti uzneseniu krajského súdu č. k. 6 Co 245/2012-112 z 5. decembra 2012 smeruje včas podaná s'ťažnosť s'ťažovateľky.

3.1 S'ťažovateľka v podstatnej časti s'ťažnosti opakuje svoju argumentáciu z odvolania proti uzneseniu okresného súdu. Z ústavnoprávneho hľadiska považuje uznesenie krajského súdu za extrémne nesprávne a arbitrárne, pretože právnu a logickú argumentáciu nahradil svojou „subjektívnou úvahou o vyfabulovanej nepriaznivej životnej situácii“ žalobkyne, pričom nezohľadnil extrémne nespravodlivé dôsledky vo vzťahu k s'ťažovateľke. Krajský súd vykonal „krajne nesprávnu a excesnú argumentáciu a aplikáciu príslušných ustanovení, resp. niektoré ustanovenia ani nezohľadnil, a rovnako nevezal do úvahy ani zistený skutkový stav, pričom dospel k záveru, ktorý zjavne odporuje pravidlám formálnej a právnej logiky“, čím „flagrantne... porušil princíp legality v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, princíp právnej istoty účastníka konania, pričom s'ťažovateľa vystavil nespravodlivosti sprevádzanej procesným neúspechom v konaní... Ak by odvolací súd aplikoval citované ustanovenia správne a v súlade s ich skutočným významom, nemohlo by dôjsť k procesnému neúspechu s'ťažovateľa v konaní.“

3.2 Na základe toho s'ťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal s'ťažnosť na ďalšie konanie a vydal tento nález:

„I. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 5. 12. 2012, č. k. 6 Co/245/2012-112, ktorým uznesenie Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 24. 9. 2012 č. k. 7 C/251/2012-53 vo veci samej potvrdil, porušené bolo.

II. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 5. 12. 2012, č. k. 6 Co/245/2012-112 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Trenčíne je povinný zaplatiť advokátovi sťažovateľa náhradu trov konania...“

4. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uvedenú sťažnosť predbežne prerokoval, pričom ju skúmal z hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Napadnutým uznesením krajského súdu nebolo rozhodnuté vo veci samej, ale bolo ním len potvrdené uznesenie o nariadení predbežného opatrenia.

5.1 Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zaujíma mimoriadne zdržanlivý postoj voči uzneseniam (rozhodnutiam), ktorými sa len rozhoduje o predbežných opatreniach, hoci dôvody tejto zdržanlivosti nie sú v judikatúre ustálené. Na jednej strane ústavný súd zdôrazňuje dostupnosť iných prostriedkov nápravy, konkrétne návrhu na zrušenie predbežného opatrenia v konaní podľa § 77 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (II. ÚS 81/07, č. 60/2007 Zbierky nálezov a uznesení; ďalej len „Zb. ÚS“), na druhej strane však prízvukuje dočasnosť, resp. predbežnosť posúdenia veci pri predbežnom opatrení s tým, že takéto posúdenie nevyklučuje riadne poskytnutie ochrany príslušnému základnému právu vo veci samej (porov. II. ÚS 222/04, č. 138/2004 Zb. ÚS, ako aj II. ÚS 349/08, č. 99/2008 Zb. ÚS). Rovnako však ústavný súd akceptuje určité zníženie nárokov na dostatočnosť zistenia skutkového stavu a obsiahlosť právnej argumentácie pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, čo je odôvodnené potrebou rýchleho rozhodnutia o nich na účely účinnej dočasnej úpravy pomerov (porov.

I. ÚS 102/05, č. 52/2005 Zb. ÚS, a v ňom citovaná prejudikatúra). Ústavný súd tak v zásade pripúšťa obsahový prieskum rozhodnutí o predbežných opatreniach len z hľadiska ich zjavnej protiústavnosti a arbitrárnosti (porov. už citované II. ÚS 222/04, č. 138/2004 Zb. ÚS).

5.2 S podobným prístupom sa možno stretnúť v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá sa postupne ustálila v tom smere, že predmetom ochrany tohto ustanovenia môžu byť aj konania o predbežných opatreniach, avšak nemusia sa v nich uplatňovať všetky požiadavky citovaného ustanovenia na spravodlivé súdne konanie (porov. Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, rozsudok veľkého senátu z 15. októbra 2009, najmä ods. 86).

5.3 Podľa ustanovenia § 74 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) je predpokladom nariadenia predbežného opatrenia buď potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov, alebo ohrozenie výkonu súdneho rozhodnutia. Je pravdou, že v prerokúvanej veci nie je odôvodnenie rozhodnutí oboch súdov príliš jasné v otázke, ktorý z uvedených predpokladov tu považujú za splnený, podľa názoru ústavného súdu tu však možno uvažovať o dočasnej úprave pomerov týkajúcich sa záložného práva sťažovateľky na nehnuteľnostiach žalobkyne a jej manžela, ako aj výkonu tohto práva. Je nesporné, že výkonom záložného práva dobrovoľnou dražbou môže dôjsť v dôsledku ustanovenia § 27 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o zmene o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov k prechodu založených nehnuteľností na tretiu osobu (vydražiteľa), pričom rozsah prostriedkov nápravy je obmedzený v podstate len na žalobu o neplatnosť dobrovoľnej dražby (§ 21 citovaného zákona). Tým by sa ale prípadná obrana žalobkyne proti ňou tvrdeným neprijateľným podmienkam v zmluve o úvere a záložnej zmluve a proti podľa nej neprípustnému výkonu záložného práva, ktorej sa domáha práve v prerokúvanej veci, podstatne sťažila.

Ústavný súd sa ďalej po preskúmaní návrhu žalobkyne na nariadenie predbežného opatrenia, ktorý v podstate predstavuje i odôvodnenie uznesenia okresného súdu, nestotožňuje s názorom sťažovateľky, že by tento návrh nespĺňal náležitosti ustanovené

v § 75 ods. 2 OSP. Je pravdou, že tento návrh je jednoduchý a stručný, je však z neho zrejmé, že žalobkyňa poukazuje na svoju zlú sociálnu situáciu, výkon záložného práva v rozpore s dobrými mravmi kvôli nepomeru pohľadávky a hodnoty založených nehnuteľností, ako aj na riziko zásahu do jej obydľia v prípade okamžitého výkonu záložného práva.

Z odôvodnenia rozhodujúcej časti uznesenia krajského súdu (pozri bod 2.4) je konečne zrejmé, že krajský súd sa stotožnil s prvými dvoma dôvodmi a za rozhodujúce pre nariadenie predbežného opatrenia považoval na jednej strane zlú sociálnu situáciu žalobkyne, na druhej strane hodnotu zálohu štvornásobne prevyšujúceho zostatok úverovej pohľadávky sťažovateľky. Tým sa v podstate krajský súd dovoľával súladu výkonu záložného práva s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), medzi ktoré tak zaradil i aspekt určitej sociálnej zodpovednosti voči dlžníkom nachádzajúcim sa v nepriaznivej životnej situácii, ak následky, ktoré by výkon práva mohol mať pre tieto osoby, je vo výraznom nepomere k následkom, ktoré odloženie, resp. odopretie výkonu môže mať pre veriteľa. Tieto dôvody, ale aj zvolené odôvodnenie nepovažuje ústavný súd za ústavne neakceptovateľné. Pritom sama okolnosť, že sa sťažovateľka s týmito názormi nestotožňuje, nemá za následok zásah do jej základného práva na súdnu ochranu ani práva na spravodlivé súdne konanie, pretože obsahom týchto práv nie je právo účastníka na úspech vo veci (napr. II. ÚS 4/94, č. 30/1994 Zb. ÚS).

Osobitne je potrebné pripomenúť, že zohľadnenie sociálnej situácie dlžníka (povinného) je možné a prípustné aj v exekučnom konaní vykonávanom súdnym exekútorom, a to v podobe tzv. odkladu exekúcie, počas ktorého možno vykonávať len úkony, ktorými sa zabezpečuje majetok povinného, nie však úkony na jeho speňažovanie. Ústavný súd nevidí dôvod, prečo by sa v procese dobrovoľnej dražby, ktorá ako celok navyše neprebíha pod preventívnou súdnou kontrolou, mali uplatňovať prísnejšie podmienky ingerencie súdu. Navyše, v prerokúvanej veci podľa názoru ústavného súdu sú následky, ktoré hrozia sťažovateľke dočasným odložením výkonu záložného práva na nehnuteľnostiach, nepomerne miernejšie v porovnaní s následkami, ktoré by hrozili žalobkyňi okamžitým vydražením týchto nehnuteľností. Sťažovateľke totiž napriek predbežnému opatreniu zostáva záložné právo zachované (samozrejme, s výhradou

prípadného vyhovenia žalobe žalobkyne vo veci samej, pozri bod 2.5), pričom hodnota založených nehnuteľností poskytuje podľa názoru ústavného súdu dostatočnú rezervu aj na uspokojenie prirastajúceho príslušenstva (úrokov, úrokov z omeškania a prípadného ďalšieho príslušenstva v súlade so zmluvou o hypotekárnom úvere), pokiaľ je tiež zabezpečené záložným právom.

6. Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť okrem iného takú sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená. Za zjavne neopodstatnený sa podľa konštantnej judikatúry považuje najmä taký návrh (taká sťažnosť), ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva označeného sťažovateľkou, pretože nie je daná jeho vzájomná súvislosť s napadnutým postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06). Z uvedených dôvodov je zrejmé, že napadnuté uznesenie krajského súdu č. k. 6 Co 245/2012-112 z 5. decembra 2012 už na prvý pohľad (*prima facie*) netrpí nedostatkami tvrdenými sťažovateľkou. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že ju treba odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú, tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2013